

Politikere

Statsforvalter

Politisk temperatursjekk

Planleggere

Verktøy

Politisk temperatursjekk

Politisk temperatursjekk

Tidlig dialog for felles retning

En politisk temperatursjekk er et tidlig dialogpunkt mellom politikere og administrasjon i plansaker der initiativet utfordrer gjeldende planer eller der planverket er utdatert. Formålet er å avklare det politiske handlingsrommet før større ressurser brukes på utredninger og saksbehandling. Målet er ikke å fatte beslutninger, men å skape en åpen samtale om muligheter, prioriteringer og veivalg. Gjennom tidlig dialog kan deltakerne tenke sammen, avdekke mulige utfordringer og se etter løsninger som kan gi utvikling i ønsket retning.

En politisk temperatursjekk bidrar til at politikerne får et bedre grunnlag for å forstå og vurdere planinitiativ, samtidig som administrasjonen får tidlige signaler om politisk vilje. Initiativer uten reell støtte kan sorteres ut før de binder opp ressurser, noe som frigjør kapasitet til prosjekter som faktisk kan realiseres.

For forslagsstiller kan dette gir større forutsigbarhet og trygghet. Tidlig innsikt i politiske signaler gjør det lettere å vurdere videre arbeid og justere prosjektet i tråd med kommunens prioriteringer.

Den politiske temperatursjekken handler derfor om å finne felles retning, bygge forståelse og bruke kommunens samlede ressurser klokt.

I. Formål og gevinster

Tidlig involvering av politikere er et nytt dialogpunkt i planprosessen, etablert rett etter at et planinitiativ er sendt inn til kommunen. Konseptet er særlig aktuelt for private initiativ som ikke er i tråd med gjeldende Kommuneplanens arealdel (KPA), planverket er utdatert eller om det er tvil om politisk støtte.

Hensikten er å gjøre det enklere å prioritere de initiativene som har politisk vilje før administrasjonen starter større utredningsarbeid.

Møtet erstatter ikke oppstartsmøtet etter § 12-8, og etablerer ingen ny, parallell prosess. Det er et orienterings- og dialogpunkt innenfor eksisterende planprosess. Politikerne skal ikke avgi forhåndssignaler som kan oppfattes som vedtak..

Gevinster ved tidlig involvering:

1. **Avklaring av politisk vilje:** Møtet gir rom for å avklare politisk vilje til å gå videre med initiativet og avdekke eventuelle utfordringer som bør håndteres tidlig.
2. **Ressursbesparing og realisme:** Initiativ uten politisk støtte kan sorteres ut tidlig, noe som sparer ressurser. Å gå videre med "urealistiske" initiativ koster, både for kommunen og utbygger.
3. **Tillit og forståelse:** Tidlig dialog gir innsikt i hverandres roller og øker forståelsen mellom administrasjon og politikere.
4. **Eierskap og trygghet:** Politikerne får eierskap til planprosessene, mens forslagsstillere opplever økt trygghet når det er tydelig politisk retning for videre arbeid.

II. Roller og ansvar

1. Møtets karakter

Dette møtet er en arena for dialog, ikke et formelt vedtak. Det er viktig å presisere møtets juridiske karakter, da kommuneloven stiller strenge krav til saksbehandling og møteoffentlighet. Tidlig involvering er definert som et internt arbeidsverksted/dialogmøte og er ikke å anse som formell saksbehandling.. Dette er for å sikre et uformelt og åpent diskusjonsklima, hvor en sammen letter etter gode løsninger for alle parter. Møtet bør fasiliteres som et lukket diskusjonsmøte, eventuelt med en uavhengig part som møteleder.

Signalene som gis er av veiledende karakter. Administrasjonen beholder fullt ut sitt handlingsrom til å stille krav, utrede og utvikle planforslag i tråd med lovverket.

2. Skillet mellom fag, juss og politikk

Møtet skal bidra til å tydeliggjøre forskjellen mellom faglige vurderinger, juridiske rammer og politiske prioriteringer:

Kategori	Beskrivelse	Ansvar
Fag	Dokumenterte opplysninger om f.eks. naturmangfold, trafikk og infrastruktur.	Administrasjonen
Juss	Rettslige krav og saksbehandlingsregler i plan- og bygningsloven.	Administrasjonen, ev. Statsforvalteren
Politikk	Politiske prioriteringer og avveininger av samfunnshensyn.	Politikerne

3. Deltakere

- **Politikere:** Deltar for å gi politisk retning og avklare interesse.
- **Administrasjon:** Forbereder møtet, gjør nødvendige faglige og juridiske vurderinger, og presenterer handlingsrommet for politiske avklaringer.
- **Andre myndigheter:** Regionale og statlige aktører kan inviteres ved behov, men omtales som *høringsinstanser* – ikke tilsynsmyndigheter.

III. Gjennomføring og agenda

Steg	Innhold	Ansvar	Varighet
1	Velkommen og formål: Administrasjonen introduserer deltakere og klargjør at møtet ikke innebærer vedtak.	Administrasjonen	5 min
2	Kort presentasjon av initiativet: Administrasjonen redegjør for hovedtrekk, vurdering av forhold til KPA, og det politiske handlingsrommet.	Administrasjonen	10 min
3	Diskusjon og politisk dialog: Politikerne stiller spørsmål og diskuterer ut fra presentert grunnlag.	Politikere og administrasjon	30–40 min
4	Beslutningssignal (trafikklysmodell): Felles vurdering av om initiativet bør gå videre til oppstart etter pbl. § 12–8.	Alle deltakere	10 min
5	Avrundning og neste steg: Administrasjonen redegjør for videre prosess og når saken eventuelt kommer tilbake til politisk behandling.	Administrasjonen	5 min

IV. Beslutningsstøtte – nøkkelavklaringer

De faglige og juridiske vurderingene skal være gjort **i forkant** av møtet. Under møtet presenteres de kort, slik at politikerne får innsikt i status og handlingsrom. Selve vurderingene er administrasjonens ansvar.

Avklaring	Veiledende spørsmål	Merknad
Forhold til KPA	Er initiativet i tråd med Kommuneplanens arealdel (KPA)?	Dersom nei, må saken vurderes opp mot relevante regionale og nasjonale interesser. Andre myndigheter opptrer som <i>høringsinstanser</i> .
Forhold til strategier	Er initiativet i tråd med arealstrategi og kommunal planstrategi (KPS)?	Dersom nei, kan saken kreve særskilt politisk behandling.
Politisk vilje	Er det politisk ønske om å gå videre med initiativet?	Dersom nei, bør ikke videre prosess igangsettes før nye signaler kommer.
Ressurshensyn	Er kommunen i stand til å behandle initiativet nå, gitt kapasitet og prioriteringer?	Spørsmålet handler om videre behandling , ikke om kommunen selv skal utrede tiltaket.
Risiko for innsigelse	Er det forhold som tilsier mulig innsigelse fra regionale eller statlige instanser?	Viktig for å håndtere risiko tidlig, selv om innsigelse normalt først kan fremmes senere i prosessen.

V. Trafikklysmodellen – en tidlig temperatursjekk

	Grønt lys: Initiativet vurderes som i tråd med planer og politiske prioriteringer. Administrasjonen går videre med saken etter pbl. § 12–8.
	Gult lys: Initiativet kan gå videre, men med særskilt oppmerksomhet på usikkerhet eller risiko.
	Rødt lys: Initiativet prioriteres ikke videre nå. Dette innebærer at kommunen ikke går videre med behandling av saken på nåværende tidspunkt.

VI. Avklaring

Tidlig politikerinvolvering handler ikke om å overta faglige vurderinger, men om å skape felles forståelse, tydelig rollefordeling og realistiske forventninger før større ressurser brukes. Politikerne får innsikt i handlingsrommet, og administrasjonen får politisk retning for sitt videre arbeid.

Vedlegg 1:

Mal for presentasjon av planinitiativ

Formål: Gi politikerne et kortfattet og forståelig bilde av planinitiativet og de viktigste vurderingene.

1. Fakta om initiativet

- Tittel / adresse / område
- Forslagsstiller
- Kort beskrivelse av tiltaket (maks 100 ord)
- Formål med planarbeidet

2. Forhold til overordnede planer og strategier

Tema	Vurdering	Kommentar
Kommuneplanens arealdel (KPA)	☐ I tråd / ☐ Delvis / ☐ Ikke i tråd	
Kommunal planstrategi (KPS)	☐ I tråd / ☐ Delvis / ☐ Ikke i tråd	
Regionale / nasjonale interesser	Kort vurdering av relevans	

3. Faglige nøkkelpunkter

- Infrastruktur og trafikk
- Natur- og miljøhensyn
- Sosiale og samfunnsmessige virkninger
- Vurdert risiko for innsigelser

4. Administrasjonens vurdering og anbefaling

- Politisk handlingsrom
- Ressurs- og kapasitetsvurdering
- Forslag til videre prosess (trafikklys-anbefaling)

Vedlegg 2:

Sjekkliste for administrasjonen før møtet

Før møtet

- ☐ Planinitiativ mottatt og registrert
- ☐ Forhåndsvurdering av initiativet opp mot KPA og KPS
- ☐ Eventuelle regionale/nasjonale hensyn vurdert
- ☐ Kapasitet og prioritering internt vurdert
- ☐ Kort presentasjon (maks 5 sider) utarbeidet
- ☐ Trafikklys-anbefaling utarbeidet (intern bruk)
- ☐ Møtedato og deltakere avklart
- ☐ Politikerne har fått dokumenter i god tid

Under møtet

- ☐ Formål og roller klargjort
- ☐ Faglige vurderinger presentert kort og tydelig
- ☐ Politisk handlingsrom forklart
- ☐ Spørsmål og refleksjon fasilitert
- ☐ Trafikklys-signal avklart

Etter møtet

- ☐ Referat ført og godkjent
- ☐ Oppsummering sendt politisk utvalg / ledergruppe
- ☐ Forslagsstiller informert om videre prosess
- ☐ Eventuelle oppfølgingspunkter loggført

Vedlegg 3:

Eksempel på kort notat etter politisk møte

Tittel: Tidlig politisk dialog – Planinitiativ for [Område/Tiltak]

1. Bakgrunn

Forslagsstiller har sendt inn et planinitiativ for [kort beskrivelse av formål og type tiltak]. Formålet med møtet er å drøfte initiativet før eventuell oppstart etter plan- og bygningsloven §12-8.

2. Administrasjonens vurdering

- **Forhold til KPA:** [kort vurdering]
- **Forhold til kommunal planstrategi:** [kort vurdering]
- **Forhold til regionale og nasjonale interesser:** [kort vurdering]
- **Kapasitet:** [kort vurdering]
- **Foreløpig risikovurdering:** [kort vurdering]

Oppsummert vurdering:

Administrasjonen vurderer at initiativet [er/ikke er] i tråd med gjeldende planer og at saken [kan/bør ikke] gå videre til oppstart.

3. Politisk handlingsrom

Politikerne kan i møtet:

1. Gi signal om støtte til videre behandling (grønt lys)
2. Be om videre avklaringer (gult lys)
3. Signalisere at initiativet ikke bør prioriteres (rødt lys)

4. Videre prosess

Ved grønt/gult lys: Administrasjonen forbereder oppstartsmøte etter pbl. §12-8 og utarbeider planprogram.

Ved rødt lys: Saken avsluttes, og forslagsstiller informeres.